

Špičkový generál Mičánek pro PL: Rusové na NATO určitě nezaútočí, ale musíme si na ně dávat pozor

1.2.2016 parlamentnilisty.cz str. 0 Rozhovory

Jan Štěpán

;;;;;

Díky bohu za Rusko, díky kterému jsme oživilí naši Alianci ROZHOVOR I když Rusko překvapilo svět anexí Krymu a rychlým zásahem v Sýrii ještě se prý kvůli tomu nestalo globální mocností. Chránit schengenské hranice proti uprchlíkům není specifický úkol pro NATO... To si alespoň myslí generál František Mičánek, který nyní povýšil z Univerzity obrany v Brně na děkana prestižní římské vojenské školy NATO Defence College. Česká republika bude mít tak ve složkách Aliance svého dalšího významného zástupce.

Opravdu široká veřejnost včetně vrcholových politiků očekává v boji s Islámským státem (IS) zásah NATO. Ten zatím ale nepřišel. Z jakého důvodu? Nebylo by vhodnější, kdyby velení NATO koordinovalo všechny vojenské zásahy vůči IS namísto toho, aby se jen samostatně angažovali někteří jeho členové, jako například Francie či Velká Británie? Vždyť k ohrožení Evropy teroristickými útoky už vlastně došlo a koalice arabských spojenců na Blízkém a Středním východě postupuje proti IS dost pomalu a s velkými problémy, i když jsou nyní už masivněji podporováni USA a Ruskem.

Většina států NATO nemá na zásah proti IS kapacity a navíc jeden z jeho členů - Turecko - má na boj proti IS mírně odlišné názory. Navíc jsou zde zkušenosti z Afghánistánu, Iráku a případně i dalších zemí, které dokládají, že konečnou porážku a trvalou stabilitu v regionu musí zabezpečit domácí aktéři a regionální mocnosti. Proto není možné postupovat v rámci celé Aliance. Každopádně USA, jako nejmocnější stát NATO, úderů a pomoc v boji proti IS koordinuje dostatečně, a to i vzhledem k Rusku a jeho leteckým úderům v Sýrii. Nemyslím si, že by na tom bylo třeba něco měnit. Viz způsob, jak koordinují naše dodávky zbraní Kurdům. Určitě tedy není pravda, že se například Francie a Velká Británie angažují samostatně. Koalice arabských spojenců je případ sám pro sebe a je více zaměřená na zásahy v Jemenu proti povstalcům, než likvidaci IS. Není možné taky pominout, že ideologie IS je přímo odvozena od wahábismu, který má svůj původ v Saudské Arábii a proto právě ti takzvaní arabští spojenci jsou do značné míry za nástup IS zodpovědní. Jejich ochota přijmout zodpovědnost za následnou migrační vlnu je ale nulová a je dobré se ptát po smyslu spojenectví s takovými státy a mít na paměti jeho limity. Jistě totiž neleží v rovině morálky a jsou pouze pragmatického rázu.

Loni se pro iDnes vyjádřil generál Petr Pavel, že vojenský zásah severoatlantické aliance by byl možný i ve spolupráci s Ruskem. Domníváte se, že o tomto kroku velení NATO i nyní uvažuje anebo se spíše kloní k tradiční spolupráci s USA, které se chtějí už na Blízkém východě více angažovat?

Jakákoli úspěšná aliance, nebo v tomto případě spolupráce západní koalice s Ruskem ve vojenské operaci proti Islámskému státu, je principiálně závislá na tom, jak blízké či vzdálené jsou pozice v oblasti vnímání hrozeb, jaké jsou bezpečnostní zájmy těchto zemí v dané oblasti a jaké názory mají na použití síly. V tomto konkrétním případě je zřejmé, že k průniku zájmů dochází minimálně ve dvou zmíněných parametrech, a to vnímání hrozby, ochoty a schopnosti použít sílu proti společnému (byť dočasnému) nepříteli. To ale nic nemění na skutečnosti, že Rusko (respektive současná politika vládnoucí elity) pro nás zůstává hrozbou. Podle mě není potřeba IS a Rusko jako hrozby upřednostňovat. Jsou tu obě současně, obě jsou diametrálně odlišné a na řešení obou máme jen jednu armádu. Teď se pojďme bavit spíše o tom, jak na ně armádu připravit, jak rychle dosáhnout potřebné schopnosti.

Určitá část českých politiků se domnívá, že Rusové ve svých vojenských aktivitách v Sýrii vlastně předběhli NATO a že tento fakt může mít v příštích letech negativní dopad na bezpečnost ve světě? Jaký na to zastáváte názor?

To, že se povedlo Rusům nás překvapit tím, že dokážou své operace velmi dobře naplánovat a načasovat tak, aby dosáhli maximálního účinku, je pravda a to nejen v Sýrii. Obdobné nemilé překvapení byla i anexie Krymu. Obě operace dokázali následně plnohodnotně využít ve svůj prospěch jak diplomaticky, tak i mediálně. Jsou informačně a mediálně velmi zdatní a je vidět, že se za přibližně 20 let pozorování akcí USA a NATO ve světě skvěle naučili, jak vytvářet piár. Součástí ruské strategie proti západu je nás rozložit zevnitř, neustále testovat naše schopnosti a hledat slabé stránky či články naší

koalice. To je ono nyní tak často zmiňované hybridní válčení a informační **válka**. A právě názory, že nás v něčem předběhli, jsou důkazem, že se jim tato strategie daří. Je to pro nás varování, že je třeba být více obezřetný vůči Rusku, ale na druhou stranu nepodléhejme dojmu, že je Rusko zpět jako globální mocnost. Vladimír Putin si je velmi dobře vědom, že k tomu, aby se Rusko posunulo dál, je třeba více, než jen ukazovat svaly. A vyřešit takové rébusy, jako je nevhodně strukturovaná ekonomika založená na exportu surovin, vážné problémy v demografii, či efektivní výkon státní správy a samosprávy v největším státě, nebude rozhodně jednoduché. Celkové porovnání schopností Aliance a Ruska vyznívá v neprospěch Ruska, jak v oblasti velikosti a schopnosti **ozbrojených sil**, tak i v oblasti lidských zdrojů a výkonnosti ekonomiky. Problém do budoucna může vzniknout jen tehdy, pokud si ze současné situace nevyvodíme náležitě poučení a nebudeme na ni reagovat.

Někteří parlamentní či vládní poradci pro zahraniční politiku vidí jako největší nebezpečí pro světový mír Putinovu administrativu s jejích imperiálními zájmy. Mají správný názor a je nutné se Ruska bát? Bude se **NATO** i v tomto roce více zaměřovat na zvýšený **bezpečnostní dohled** nad pobaltskými státy?

Ano, již jsem se toho částečně dotknul v odpovědi na předcházející otázku, má to smysl dávat si na Rusko pozor, i když to určitě na **NATO** nezaútočí. V životě platí, že nejlepších výsledků dosáhnete, když máte schopného mentora, nebo se můžete učit od kvalitního soupeře. Takže díky bohu za Rusko, kterému se daří revitalizovat **NATO** a díky němu máme vyšší výdaje na **obranu**. Nebýt toho, nestane se to. Pokud jde o onen zvýšený dohled nad pobaltskými státy - těm je třeba dát jistotu, že se mohou spolehnout na Alianci jako celek. Ale i ony musí zvýšit výdaje na **obranu** a nebyt pouhými konzumenty bezpečnosti.

Nová polská vláda usiluje o zřízení většího počtu **základů NATO** na svém území, má obavy z Ruska. Myslíte si, že k tomu dojde a nevyvolá to větší napětí mezi Ruskem a **Evropskou unií** anebo i některé odvetné kroky ze strany Moskvy? Doporučoval byste vůbec takové řešení Polákům?

Poláci se vůči politice Ruska vymezují dlouhodobě. V jejich případě došlo k takzvané sociální konstrukci hrozby, kdy oni tak intenzivně, a tak dlouho věřili tomu, že Rusko je hrozba - až se jí opravdu stalo. Samozřejmě, **základny** vyvolají napětí mezi **NATO**, **EU** a Ruskem. Ale viděno pragmaticky, kdybych byl na jejich místě a měl podporu veřejného mínění, chci to stejné a Polákům bych takové řešení doporučil - zvýší to totiž jejich vliv ve výše **jmenovaných mezinárodních** strukturách. Určitě se to ale neodrazí na jejich bezpečnosti a dojde ke klasickému **bezpečnostnímu dilematu**, kdy Rusové se těmito opatřeními budou cítit ohroženi a recipročně, ve snaze zajistit vlastní bezpečnost, udělají kroky, které si Polsko opět vyloží jako své ohrožení. Rozmístění dalších sil v Kaliningradu považují za nejpravděpodobnější reakci. A zbývá jediná otázka pro současnou polskou vládu, kde je konec této eskalační smyčky, kolik je skutečně dost, a kdy by se případně polské národní zájmy a jejich politika vůči Rusku mohla dostat do konfliktu se zájmy ostatních členských států **EU** a **NATO**.

I **český prezident** Miloš Zeman se domnívá, podle svého novějšího prohlášení, že agentura Frontex se svými patnácti sty pohraničníky nebude schopná čelit v letošním roce další uprchlické vlně. Spíše se kloní k posílení **schengenských hranic armádou**. Domníváte se, že by bylo prospěšné, aby **NATO** pomáhalo se zabezpečením evropských hranic?

To není úkol **NATO**. To je, když nic jiného, úkol **EU** a odpovědnost národních zemí. Jestli k tomu využijí **armádu**, nebo ne, je jedno - byť z principu má mít **armáda** vnitřní funkcí spíše méně než více. Dočasně si ale umím představit použití **armád** v hraničních zemích Evropy (Řecko), než se další složky **bezpečnostního systému** s touto novou migrační hrozbou naučí pracovat. Je to podobný princip jako **povodně** u nás. Dříve bylo na jejich řešení nutno **nasazovat** masivně **armádu**, protože hasiči a další složky je řešit nedovedly. Ale časem vznikl **Integrovaný záchranný systém**, pomocí kterého se podařilo různé katastrofy zvládat a **armáda** už není téměř potřeba. To stejné bude s migrací. Mějme trpělivost, zatím suplujme chybějící schopnosti **armádou**, ale učme se jako stát říkat - "ono to později půjde".

Pokud si některé státy zabezpečí své **hranice**, existuje jedna z verzí, že tranzitní zemí pro uprchlíky se může stát i **Česko**. Je na to **česká armáda** připravená? Byla dostatečná loňská **cvičení** s policií? Někteří **vojenští experti** se obávají, že by taková situace skončila fiaskem. Mají pravdu?

Česká republika není a nebude tranzitní zemí v takovém rozsahu jako Rakousko nebo Maďarsko a **Slovinsko**. Vláda **ČR** jednoznačně deklarovala a ukázala na praktických krocích, že jsme ochotni a schopni vyslat **vojenské** i policejní **jednotky** podle požadavků zemí více postižených migrací a jsou vyčleněny i finanční prostředky pro **Turecko** v duchu jeho dohody s **EU**. Problém s migrací pro Evropu nastává v okamžiku, kdy se dotkne dno člunu s migranty hladiny Egejského nebo Středozemního moře. Pokud tedy chceme úspěšně regulovat migrační toky, musíme první "linii **obranu**" posunout tam, kde ještě v nedávné minulosti byla - na břehy Afriky, do zemí Blízkého a Středního východu a sjednotit politiky všech zemí **EU**. Co se týče společného **cvičení Policie ČR a AČR**, nemám na základě svých informací důvod se obávat, že něco bylo ponecháno náhodě a že by akce skončila fiaskem.

Ministr financí Babiš uvolnil letos pro **resort obrany** několik miliard navíc oproti minulým letům. Do kterých oblastí konkrétně by měly být, podle vašeho názoru především, investovány, ať se tato mimořádná státní podpora nemine účinkem?

Hlavní priority pro investice v **resortu obrany ČR** jsou naznačeny v nedávno schválené Koncepci výstavby **AČR**, na které jsme se jako Centrum bezpečnostních a **vojensko-strategických studií** také podíleli. Vzhledem k jejich počtu a množství dostupných zdrojů (nejde jen o peníze, ale i o lidské zdroje a čas potřebný na realizaci akvizic) jsou rozděleny do dvou částí s milníky v roce 2020 a 2025. Jde především o stabilizaci současného personálu a jeho postupný nárůst na cílové počty okolo 27 tisíc osob, dále doplnění věcných prostředků (výzbroje, **vojenského materiálu**) a zásob na tabulky počtů. Dále zahájení přezbrojení jednotek **pozemních sil** a části **letectva** a konečně přechod na novou strukturu **velení** a řízení na strategicko-operačním stupni plně kompatibilní se strukturou Aliance. Z mého pohledu jsou tyto priority nastaveny zcela správně. Nyní ale nastane období realizace. A zde ještě zůstávají ne zcela zodpovězené některé otázky, jako je třeba způsob pořizování techniky pro úhradu případných válečných ztrát, materiálu pro **aktivní** a dobrovolné **zálohy** anebo také nastavení nového systému řízení dlouhodobého **obrného plánování** v **resortu obrany**. Z pozice vlády a **parlamentu ČR** je ale důležitá jedna věc - ona současná finanční podpora **ozbrojeným silám** a policii musí mít dlouhodobý charakter. V nedávné minulosti obě složky více než deset let "zmírali na úbytě". Přichází mi v této souvislosti na mysl údajný výrok vévody z Malborough: "Boha a **vojáka** v nebezpečí vzýváme, dříve ne. Když nebezpečí pomine a vše je v pořádku, boha pomíneme a **vojákem** pohrdneme."

Stejnou dobu, tedy minimálně oněch deset let bude **ČR** trvat, než se **armáda** dostane do takové kondice, aby byla schopna plnit veškeré úkoly, ambice a závazky, které od ní očekává společnost a ona na oplátku bude potřebovat její podporu a porozumění.

Pane **generále**, očekával jste **jmenování** děkanem římské **vojenské školy NATO** Defence College, a co pro Vás tato výzva vlastně znamená? S jakými plány se chystáte **vstoupit** na tento nový významný post?

Očekávat není myslím v této souvislosti úplně vhodné slovo. V každém případě jsem byl velmi potěšen, že **Česká republika** v zastoupení **ministrem obrany** panem **Martinem Stropnickým** mne nominovala jako vhodného kandidáta do vyhlášeného výběrového řízení na místo děkana NDC v Římě. Potěšilo mne to o to více, že před předložením nominace **ministři** k podpisu se na mé osobě museli shodnout hlavní funkcionáři **resortu**, konkrétně **státní tajemník Petr Vančura**, **Náčelník generálního štábu Armády ČR generál Bečvář** a **náměstek ministra obrany Landovský** a jejich souhlas pro mne znamenal nejen vyjádřenou podporu, ale i ocenění práce, kterou u nás na Centru bezpečnostních a **vojensko-strategických studií Univerzity Obrany Brno** ve prospěch **resortu** děláme. Ale odesláním nominace na **mezinárodní vojenský štáb NATO** nic nekončí, spíše začíná. Každý z 28 států mohl nominovat svého kandidáta, a v této fázi se zpravidla rozehrává složitá kampaň na vyjednání podpory jednotlivým národním kandidátům, kterou zajišťuje **vojenský představitel** konkrétní země v **NATO**. Pravděpodobnost úspěchu výrazně narostla v okamžiku, kdy jsem byl informován naším **vojenským představitelem** v **NATO generálem Žižkou**, že jsem jediným relevantním kandidátem na tuto pozici. Ale ani já jsem nesplnil některé z velmi vysokých kvalifikačních předpokladů pro výkon této funkce. Volba v těchto případech probíhá většinou jako tajná a v minulosti se nejednou stalo, že i jasný kandidát nedostal potřebnou podporu. A co to pro mne znamená? Výzvu a odpovědnost za dobrou reprezentaci **ČR**, příležitost odborného a osobnostního růstu s možností po návratu do **ČR** implementovat nabyté zkušenosti do našeho systému celoživotního vzdělávání personálu v **resortu obrany ČR**.

O konkrétních plánech bych v této fázi ještě nerad hovořil. Z NDC jsem odešel před více než pěti lety a škola v té době byla ve vynikající kondici - dobré kurikulum, podpora ze strany nadřízeného orgánu (kterým je **Vojenský výbor NATO**) i hostitelské země Italské republiky. Nicméně již tehdy jsem viděl určité nedostatky v **připravenosti** profesionálních mentorů (vedoucí **seminářů**) a to jak z hlediska jazykové vybavenosti, tak i odborné erudice a předcházející praxe. Pokusím se tedy ovlivnit výběr vhodného personálu na tyto, pro výuku stěžejní pozice. Co se týče **přednášejících**, byli ve velké většině případu uznávanými experty ve svém oboru a skuteční profesionálové, ale jen minimální počet z nich pocházel ze zemí střední a východní Evropy. I zde bych se chtěl pokusit o změnu - nikoli však na úkor kvality, ale ukázat, že i "nové" členské státy **NATO** mají kvalitní potenciál odborníků, kteří mohou přispět do diskuze o **bezpečnostní problematice, obranném plánování**, či dalším směřování **mezinárodních institucí**, ve kterých je **ČR** členem.

URL| <http://www.parlamentnilisty.cz/article.aspx?rubrika=1337&clanek=419808>